

Komentarji

Živje so za nami in HOLC je zaprla vrata!

Federalna posojilna korporacija Home Owner's Loan Corporation ali na kratko HOLC, ki pred šestnajstimi meseci začela posojevati na hiše malih lastnikov v mestih, je zadnje naznanila, da ne sprejme nobene nove prošnje za posojila. Vzrok: denarja zmanjka.

HOLC je prvotno imela v svojem skladu tri milijarde in petsto milijonov dolarjev. Od tedaj je razposodila čez dve milijardi in na razpolago je še milijarda. (Milijarda je tisoč milijonov kakor so nas učili v Evropi, v Ameriki pa pravijo milijardi bilijon.)

Prošenj za nadaljnja posojila je ogromen kup in vsota nanejnih posojil je na podlagi iz Washingtona petkrat več, kolikor je pa preostanka skladu. To milijardo bodo še razposodili in potem bo konec. Pravijo bo izvršenih osem milijonov posojil, toda prošenj za posojila je bilo menda petkrat toliko.

Posojilna korporacija je bila ustanovljena, da reši malim posojilnikom v mestih zadolžene hiše, ki so imele iti na boben. Tudi so res rešili svoje bajzantsko s posojili od vlade, milijoni niso bili tako izgubljeni, v katere tridesetih letih. "New deal" pomagal le majhnemu delu zadolženih lastnikov hiš.

Dr. Deutsch pravi, da se avstrijski klerofašistični režim vzdržuje na površju s pomočjo italijanske fašistične pomoči. Avstrijsko ljudstvo ne podpira fašističnih voditeljev. Resnica je, da se noben vladni uradnik danes ne upa prikazati na duhajskih cestah brez močne policijske straže. Kancelarja stalno straži 24 policajev, vladna poslopja pa izgledajo kakor trdnjave.

Zrušenje fašistične diktature v Avstriji je neizogibno. In bolj ko se fašistični voditelji nagibljejo proti Italiji, večje je sovrašтво do njih med masami. Med tem se pa avstrijsko delavstvo pripravlja na odločilno bitko, o kateri je prepričano, da pride. Zadušenje njih upora v krvi jih je napravilo neverjetno radikalne. Zelja po osveti radi umorjenih sodrugov je vidna kamorkoli gre človek po Avstriji.

Deutsch je opisal krvave boje za obrambo avstrijske demokratične republike in delavskega gibanja v brošuri "Civilna vojna v Avstriji", katero je v angleščini založila ameriška socialistična stranka. V Ameriki se bo nahajal približno šest tednov.

Staroveško Kartago odkopavajo Algiers, 17. nov. — Francoska arheološka organizacija je odkopala velik del starodavnega mesta Kartage na obrežju severne Afrike, ki je 16 stoletij počivalo pod debelo plastjo peska. Odkrili so ulice, hiše in javna poslopja iz drugega ali tretjega stoletja. Izkopanina so velikega pomena za zgodovinska dejstva. — Kartaga je bilo močeno trgovsko mesto v starem veku, dokler se ni zapletlo v vojno z Rimljani, ki so Kartage (feničansko ljudstvo) premagali in Kartago popolnoma razdejali leta 146 pred Kr.

Manjšinske stranke v Illinoisu niso dobile legalne opore Springfield, Ill. — Manjšinske stranke, med katerimi je tudi socialistična, so po zadnjih kongresnih volitvah spet ostale brez legalne opore. Državna volilna komisija poroča, da nobena izmed manjšinskih strank ni dobila potrebnih pet odstotkov vseh oddanih glasov, da bi se v bodoče lahko udeležila primarnih volitev. Se bodo potrebne peticije s podpisanimi volivci. Skupna števila glasov manjšinskih strank niso navedena.

Manjše prepovedane v Angliji London, 17. nov. — Novi zakon, ki prepoveduje običajne igre na konje, pse in druge živali, mehanične živali v dirniški stropi večerjati v veljavno. Zakon staja za denar je zdaj v parlamentu in podvrženo

DEUTSCH PRAVI, DA FAŠIZEM V AVSTRIJI PADE

Na površju se vzdržuje z Mussolinijevo pomočjo. Naraščanje antagonizma proti režimu med masami

New York. — Julius Deutsch, poveljnik hrabrega "suchbunda" avstrijskih delavcev, ki se nahaja v Ameriki na govorniški turi pod pokroviteljstvom socialistične stranke, pravi, da je klerofašistični režim v Avstriji obsojen poginu.

V vzhodnih mestih govori Deutsch natrpanim dvoranam antifašističnega delavstva, ki ga entuziastično pozdravljajo. Prihodnji teden bo obiskal srednji zapad. V Chicago pride v sredo dopoldne in bo zvečer govoril v Orchestra halli, naslednjih par dni pa na južni in severni strani. V nedeljo, 18. novembra, bo govoril v Milwaukee.

O njem je neki tukajšnji reporter zapisal, da je on "eden izmed redkih generalov, ki je bil ranjen na bojišču (pri obrambi rdečega Dunaja)". Deutsch je bil član parlamenta 15 let in od leta 1918 do 1920, po akrahiranju stare Avstrije, je bil on prvi vojni minister nove republike.

Dr. Deutsch pravi, da se avstrijski klerofašistični režim vzdržuje na površju s pomočjo italijanske fašistične pomoči. Avstrijsko ljudstvo ne podpira fašističnih voditeljev. Resnica je, da se noben vladni uradnik danes ne upa prikazati na duhajskih cestah brez močne policijske straže. Kancelarja stalno straži 24 policajev, vladna poslopja pa izgledajo kakor trdnjave.

Zrušenje fašistične diktature v Avstriji je neizogibno. In bolj ko se fašistični voditelji nagibljejo proti Italiji, večje je sovrašтво do njih med masami. Med tem se pa avstrijsko delavstvo pripravlja na odločilno bitko, o kateri je prepričano, da pride. Zadušenje njih upora v krvi jih je napravilo neverjetno radikalne. Zelja po osveti radi umorjenih sodrugov je vidna kamorkoli gre človek po Avstriji.

Deutsch je opisal krvave boje za obrambo avstrijske demokratične republike in delavskega gibanja v brošuri "Civilna vojna v Avstriji", katero je v angleščini založila ameriška socialistična stranka. V Ameriki se bo nahajal približno šest tednov.

Staroveško Kartago odkopavajo Algiers, 17. nov. — Francoska arheološka organizacija je odkopala velik del starodavnega mesta Kartage na obrežju severne Afrike, ki je 16 stoletij počivalo pod debelo plastjo peska. Odkrili so ulice, hiše in javna poslopja iz drugega ali tretjega stoletja. Izkopanina so velikega pomena za zgodovinska dejstva. — Kartaga je bilo močeno trgovsko mesto v starem veku, dokler se ni zapletlo v vojno z Rimljani, ki so Kartage (feničansko ljudstvo) premagali in Kartago popolnoma razdejali leta 146 pred Kr.

Manjšinske stranke v Illinoisu niso dobile legalne opore Springfield, Ill. — Manjšinske stranke, med katerimi je tudi socialistična, so po zadnjih kongresnih volitvah spet ostale brez legalne opore. Državna volilna komisija poroča, da nobena izmed manjšinskih strank ni dobila potrebnih pet odstotkov vseh oddanih glasov, da bi se v bodoče lahko udeležila primarnih volitev. Se bodo potrebne peticije s podpisanimi volivci. Skupna števila glasov manjšinskih strank niso navedena.

Avstrijski diktator spet priromal v Rim

Nova konferenca z Mussolinijem o najnovejših problemih in težavah Avstrije

Rim, 17. nov. — Avstrijski kancelar Kurt Schuschnigg je ponovno prišel v Rim na važno konferenco z Mussolinijem. Z njim vred je prišel tudi avstrijski zunanji minister Egon Berger Waldenegg. Mussolini ju je osebno sprejel na postaji s fašističnim pozdravom. To je že drugi Schuschniggov obisk Mussolinija v zadnjih treh mesecih. Pred nekaj dnevi je ogrski ministriški predsednik Goemboes konferiral z Mussolinijem.

Schuschnigg je vsekakor prišel v Rim na povabilo Mussolinija, ki hoče vedeti, kako je zdaj v Avstriji: kako močni so še hitlerjevci, kakoj avstrijska vlada ne more zatreti močne podzemne socialistične propagande, kako misli avstrijska vlada urediti svoje oficijelne odnose s Hitlerjem, kakšni so odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo glede interniranih avstrijskih nacistov v Jugoslaviji in druge stvari, o katerih v Italiji ne smejo govoriti javno.

Deutsch bo imel sijajen sprejem v Chicago

Delavstvo ga pozdravi na kolodvoru v sredo ob osmih zjutraj

Chicago. — Kakor v drugih mestih tako bo Julius Deutsch, vodja začasnega poraženega avstrijskega delavstva v bitkah zadnjega februarja, tudi v Chicagu doležen sijajnega sprejema, ko v sredo, 21. novembra, ob osmih zjutraj dospe na kolodvor Wabash železnice (Polk in Dearborn ulici).

Na kolodvoru bo Deutsch sprejela večja deputacija socialistične stranke, raznih unij in drugih delavskih organizacij. Pripravljalni odbor urgira vse, ki jim čas dopušča, naj pridejo na kolodvor in pozdravijo poveljnika junaških, revolucionarnih avstrijskih delavskih čet, ki je danes sicer tlačeno po železni peti klerofašizma, a si bo jutri izvojevalo boljše dni — svobodo.

Zvečer ob osmi uri se pa vrši velik shod v Orchestra halli na Michiganski cesti (nasproti Art muzeju), kjer bo Julius Deutsch glavni govornik. Govoril bo o nevarnosti fašizma, ki preti civilizaciji. (Vstopnice so v predprodaji 25c, pri blagajni 35c, rezervirani sedeži 50c.)

V bojih za obrambo delavskega "rdečega" Dunaja je bil tudi Deutsch ranjen v oko. Po izgubljeni bitki radi prevelike oborožene vladne premoči je on na srečen način v temni noči četrtri dan po izbruhu revolucije zbežal na Češko. Svoj beg na kratko opisuje, kakor tudi potek vsega junaškega boja avstrijskega delavstva, v brošuri "Civil War In Austria".

V Chicagu bo govoril na treh večjih shodih, izmed katerih je glavni v sredo večer. V četrtek bo govoril na kampusu čikaške univerze, v petek pa na severni strani, kjer prirejajo shod razne organizacije nemškega delavstva. Na tem shodu bo govoril v nemščini, na drugih pa v angleščini.

Mehika zapira katoliško šole Puebla, Mehika, 17. nov. — Vlada je zaprla tukajšnje katoliško šole, ki je bila pod vstvom treh duhovnov in desetih nun. V šoli je bilo 75 deklet.

Tretji tajfun na Filipinih Manila, Filipinsko otočje, 17. nov. — Tropični vihar ali tajfun, ki je že tretjič obiskal Filipine v enem mesecu, je terjal 50 človeških žrtv in silno gmotno škodo.

POROČILO O PROPAGANDI TRUSTA ELEKTRIKE

Spletel je največje mrežo za "dobre odnose"; za propagando plačujejo odjemalci

Washington. — (FP) — Zlikovec, ki je toliko zvit in spreten, da omami svojo žrtev v svrhu, da jo obere, ne da bi se tega zavedala, je največji "umetnik" v današnjem sistemu. V tej umetnosti je najbolj izurjen javnonapravni trust — elektrarske in plinske družbe.

O njih izborni propagandistični umetnosti je te dni objavila poročilo zvezna obrtna komisija, ki je po navodilu senata več let preiskovala ta poklic javnonapravnih baronov. Poročilo je namenjeno senatu.

"Program (propagandistični) javnonapravne skupine je dosegel take višine pri izvajanju 'javnega kontakta', pravi komisija, "da v obširnosti kaj takega ni dosegla še nobena druga kampanja, razen mogoče vladne v vojnem času. Razne javnonapravne asociacije so najbrž zbrale in potrošile več denarja 'v dobre namene' kakor katere druga skupina, ki je aktivna v produkciji in trgovini."

Zakaj javnonapravni piratje tako skrbno goje "dobre javne odnose", je najbolje povedal E. F. Stone, predsednik Colorado Public Service asociacije na nekem zborovanju "artistov" elektrarskega trusta. Njegove odkrite besede je izluščila iz njegovega govora komisija. Glas se se:

"Zakaj se ne bi pečali z javnimi odnosi?" je Stone nagovoril svoje kolege in odgovoril na vprašanje: "Enostavno zato, ker so javni odnosi najvažnejše aktivnosti ameriškega biznisa. Ameriški biznis je dobil kontrolo nad vlado in nobena druga vlada na svetu ne služi toliko biznisu ko naša."

Zatem komisija navaja načine, po katerih so javnonapravni magnati spletki najširše omrežje za svojo propagando. Na plačilni listi imajo cel štab "artistov" za "javne odnose" in gojenje "dobre volje" med ameriškim ljudstvom. Med temi "artisti" so tudi profesorji in razni "eksperti". Sole, od otroškega vrta do univerze, so prepojili ali pa skušajo prepoiti s svojo propagando. Izdajatelje časopisov in drugih publikacij dosežejo s svojimi dobro plačanimi oglašji.

Za vse skupaj pa plačajo odjemalci, pravi komisija. Izdatki za oglaševanje, za plače in druge izdatke trustovih propagandistov, za šolske knjige in drugih vrst gojenja "javnih odnosov" so del upravnih in obratnih stroškov, ki se pripisejo k cenam. Na ta način javnonapravni trust — in vsi drugi magnati, oziroma podjetja — omamijo svoje "kliente" in jih odirajo brez povzročenja bolečin. Bolečine občutijo navadno le reformatorji in razredno zavedni delavci, ki več ali manj poznajo profitarsko igro.

Komisija je mnenja, da javnonapravne korporacije, katerih propaganda je najbolj naperjena proti podražavljenju in poobčinjenju industrije, ne bodo odnehale s to propagando. Skušale jo bodo še razširjati kolikor bolj bodo v defenzivi.

Svastika je večji kriz v Nemčiji Berlin, 17. nov. — Svastika je najvišji simbol "tretjega rajha" in kdorkoli v Nemčiji bo skušal dvigniti katoliški ali protestantski križ nad svastiko, bo uničen! Tako je rekel včeraj Hitlerjev prosvetni minister Rust pred diplomatskim zborom in tujezemskimi časnikarskimi poročevalci v Berlinu.

Velik ravs in kavs v Rooseveltovem taboru

Jugoslavija obtoži Ogrsko pred Ligo narodov

Ogrska je odgovorna za atentat na Aleksandra

Pariz, 17. nov. — "Intransigent" poroča, da Jugoslavija še te dni formalno obtoži Ogrsko pred Ligo narodov. Obtožba se tiče odgovornosti za atentat na kralja Aleksandra. Jugoslavija ima direktne dokaze, da je ogrska vlada dala hrvaškimi teroristom ne le zavetje na Jankapusti in v drugih taboriščih, temveč tudi vojaške oficirje, da so zarotnike vadili v orožju. Francija bo najbrž podpirala Jugoslavijo v tej pravdi. Obtožba bo slonela na XI. členu kovenanta Lige narodov.

Španska drhal izgnala angleške laborite

Ne smejo preiskovati revolte v Asturiji

Madrid, 17. nov. — Angleška delavska deputacija, ki je sicer dobila od španske vlade dovoljenje, da lahko obišče razvaline rudarskih naselbin v provinci Asturiji, kjer je zadnji mesec divjala civilna vojna, je morala pred dvema dnevoma pobegniti iz Španije.

V deputaciji so bile tri osebe: miss Ellen Wilkinson, znana delavska voditeljica v Angliji in bivša poslanka v parlamentu, lord Listowell, sedanji poslanec in Charles Bourhomieu, francoski odvetnik.

Ko je ta trojica prispela v Oviedo, jo je klerikalna drhal takoj napadla, češ, kaj išče tamkaj. Deputacija je morala zapustiti prvo kavarno, toda v drugi ni bilo nič bolje. Povsod je naletela na sovražne vzklike in velike ovire. Končno je poveljnik civilne garde, ki je imel nalogo, da ščiti trojico, rekel obiskovalcem, da je najbolje za nje, če takoj odidejo iz Asturije.

Deputacija ga je poslušnila in se takoj odpeljala ne samo iz Asturije, temveč tudi iz Španije. — Namen obiska angleških laboritov in francoskega tovariša je bil, da si ogledajo bojišče in se prepričajo, koliko je resnice glede masakrov rebelnih rudarjev in njih družin po barbarskih Maročanih.

Rollf znižan v Chicagu!

Federalne dajatve reducirane. Pomožna komisija odslavlja delavce

Chicago. — V soboto se je izvedelo, da je illinoiska relifna komisija odslavila 1300 nameščencev v svojih uradih v okraju Cook, kar bo pomenilo \$130.000 manj stroškov na mesec. Odredba je prišla, ko je federalna relifna administracija drastično znižala denarne relifne dajatve. Illinoiska relifna komisija je bila obveščena iz Washingtona, da mora država Illinois v bodoče v večji meri sama skrbeti za svoje brezposelne družine.

Sporazum glede ruskih dolgov Ameriki je blizu Moskva, 17. nov. — Sovjetski poslanik Trojanovskij v Združenih državah, ki je zdaj po uradnih poslih v Moskvi, se vrača v Washington z novimi navodili in koncesijami glede poravnanja ruskih dolgov Ameriki. On upa, da bo ta problem rešen kmalu. Eno leto je že preteklo, kar so Združene države priznale sovjetsko vlado, toda vprašanje dolgov še ni rešeno in to ovira popoln razmah trgovine med obema republikama.

Okoli socialnega zavarovanja se pričakajo. Roosevelt je naletel na odpor med svojimi pristniki. Tudi Perkinsova, tajnica dela, je drugega mnenja

Washington, D. C., 17. nov. — Posvetovalni odbor za socialno zavarovanje, ki razpravlja dnevno, ni še iztuhl nobenega konkretnega načrta. Člani odbora v precejšnjem številu soglašajo za ustanovitev federalnega rezervnega sklada, iz katerega bi se plačevala podpora brezposelnim delavcem, prizadetih v lokalnih depresijah, ampak ta rezervni sklad bi bil le privesek glavnemu fondu. Kako dobiti glavni fond, se Rooseveltovi posvetovalci še ne morejo zediniti, je pa precej sentimenta za davek na mezde, ki bi ga plačevali delodajalci.

Washington, D. C., 17. nov. — Predsednik Roosevelt je s svojim govorom zadnje sredo o načrtu socialnega zavarovanja dregnil v srčeno gnezdo v lastnem taboru. Niti vsi člani njegovega kabineta se ne strinjajo z njim. Mnogo delegatov konference za socialno varnost je izjavilo naslednji dan, da je Rooseveltov načrt zelo skop in nudi komaj mrvice tega, kar bi Amerika morala že imeti.

Frances Perkins, tajnica dela, je v četrtek na sestanku s časnikarji rekla, da bo predlog socialnega zavarovanja vseboval veliko več kakor to, kar je povedal predsednik, kadar pride pred kongres po novem letu. Dali je hotela s tem reči, da Roosevelt ni razkril vsega, kar ima v načrtu ali ga bodo drugi prisilili, da razširi in poglobi svoj prvoten načrt, ni znano.

Perkinsova je povedala reporterjem, da ona pričakuje, da bo zakon socialnega zavarovanja vključeval ne le zavarovanje proti brezposelnosti, temveč tudi starostno pokojnino, relifno delo, zaščito otrok in precejšnjo mero socializiranega zdravilstva.

Več zagovornikov socialnega zavarovanja — ki so drugače veliki podporniki Roosevelta in "new deala" — je Roosevelt zelo razočaral s svojimi plehkimi priporočili in sugestijami. Nekateri so izjavili, da upajo, da bo kongres v tem oziru radikalnejši in najbrž sprejme veliko več kakor obeta predsednik.

William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je tudi razočaran. Rekel je, da se čudi, kako je mogel predsednik Roosevelt tako hitro pozabiti na svoje obljube...

Podržaj mora biti izročen Ameriki do 1. decembra

Dunaj, 17. nov. — Avstrijske oblasti so danes naznanile, da Ivan Podržaj, slovenski pustolovec, ostane v zaporu na Dunaju do 1. decembra in nič dalj. Ako Združene države do tega datuma ne predložijo formalne zahteve za ekstradicijo, bo izpuščen iz zapore in Avstrija se ne bo nič več brigala zanj. Ameriško poslanstvo na Dunaju še ni prejelo iz Washingtona formalne zahteve za izročitev Podržaja Združenim državam na podlagi nove obtožnice v New Yorku.

Mussolini organizira novorojenčke!

Rim, 17. nov. — Italijanska vlada je včeraj naznanila, da vsi moški novorojenčki v Italiji takoj ob rojstvu pripadejo skrbstvu države. Prizadeti inšpektorji bodo skrbeli za higieno otrok. S šestim letom postanejo vsi dečki avtomatično člani organizacije "Sinovi volka", z osmim letom se pa pričnejo vaditi z orožjem. (Mussolini bi moral doseči še to, da bi novorojenčki prišli na svet v uniformi!)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (levo Či-
cago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol
leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cice-
ro \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za in-
skenstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Kopirali se ne
vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manu-
scripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Domač drobiž

Novi grobovi

Milwaukee. — Dne 12. t. m. je umrla po večletni in mučni bo-
lezni Cecilija Lenko, žena ki-
tajnika JSPZ Sloge Johna Len-
ka. Stara je bila 53 let, doma iz
Ljubne v Savinjski dolini in v
Ameriki je bila okrog 30 let. Tu
zapuša moža, štiri otroke in dve
sestri. Bila je članica JSPZ
Sloge, SNPJ in SSPZ. Pogreb
se je vršil zadnji četrtek od Er-
menčevega pogrebnega zavoda
do krematorija Forest Home,
kjer je bila upepeljena. — Dne
15. nov. je pa umrl John Friško-
vec, star 55 let, ki je bil tudi
dolgo časa bolan. Doma je bil
iz Šostanja na Spodnjem Šta-
jerskem. V Ameriki je bil čez
25 let in tu zapuša ženo in štiri
hčerke. Bil je član društva
št. 16 SNPJ in ustanovni član
JSPZ Sloge, katerih je še malo
med živimi. Tudi njegov pogreb
je oskrbel Ermenčev zavod.

Nesreča v Južni Ameriki

Buenos Aires, Arg. — Dne 8.
oktobra je vlak do smrti povozil
ženo Mihaela Duhančiča v Cor-
dobi.

Demonstracije brezposel-
nih prihodnjo soboto

V Chicagu se vrše dopoldne pro-
ti znižanju relifa. Na demon-
stracije je pozvano vse de-
lavstvo

Chicago. — Prihodnjo soboto,
24. novembra, se imajo vršiti
demonstracije brezposelnih po
vseh mestih, kjerkoli so organi-
zirani v militantnih kadrih. V
mnogih, posebno večjih mestih
so priprave tudi v teku.

Te demonstracije bodo v glavnem
protest proti brezposelnosti,
nezadostni dobi ali relifu in
za program zveze brezposelnost-
nih organizacij, ki je pred par
meseči odredila te demonstraci-
je. V svojem programu zveza
zahteva "new deal" za brezpo-
selne: delo s pošteno plačo, uve-
denje splošnega 30-urnega ted-
nika, socialno zavarovanje ka-
kor ga predvideva Lundeenov
zakonski osnutek in podobne
zahteve.

V Chicagu se bodo demonstra-
cije vršile pod vodstvom Chicago
Workers Committee on Unem-
ployment, oziroma skupnega od-
bora. Brezposelni (tudi drugi
delavci so pozvani na plan) se
bodo zbrali ob desetih dopoldne
na dveh "frontah": V Union
parku na zapadni strani (Ogden
in Washington Blvd.) in na
južni strani na 22. cesti in
Wentworth ulici, odkjer odko-
rakajo v glavni del mesta.

Okrajna organizacija sociali-
stične stranke je indorsirala te
demonstracije in pozvala člane,
naj se pridružijo temu protestu.
Sodelovali bodo tudi komunisti
in če bo šlo po sreči, bo to "eno-
na fronta" vsega razrednoza-
vednega in brezpravnega delav-
stva v Chicagu.

Insull ima mnogo prijateljev

Chicago. — Sami Insull, nje-
gov sin in brat so najpoštenejši
ljudje pod soncem, če je verjeti
dolgi vrsti prominentnih ljudi,
ki so zadnje dni pričali o Insul-
lovih vrlinah in kremenitem
značaju. Med njimi je bil sam
katoliški kardinal Mundelein.
Insull je s sinom in 15 kolegi
pod obtožbo, da so izrabljali po-
što v sleparske namene in osku-
bili mnogo "suckerjev" za nad sto
milijonov, kar pa odlične priče
ne smatrajo za — nepoštenost.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Volitve, Prosveta in drugo

Nanticoke, Pa. — Volitve, ki so
izpadle v prid mogotcem, so za
nami. Bilo je mnogo vika in kri-
ka zaradi Sinclairja, ki je kandi-
diral za governorja Californije
na demokratiški listi. Nekateri
so napadali Prosveto oziroma
urednika, ki je povedal svoje
mnenje o Sinclairju in pravem
tonu. Ne mislim zagovarjati
urednika, povem pa lahko, da
sem se strinjal z njegovim sta-
liščem. Ako je hotel Sinclair
pomagati ljudstvu z zvijačo, se
je precej motil. V Ameriki
namreč še vedno odločuje denar
in tega povprečen delavec ne
more zapopasti. Slovenci nismo
pripomogli k Sinclairjevemu po-
razu, pač pa ljudje, ki prodajo
svoje glasove za par grošev.
Kako dolgo bo to še trajalo, je
seveda uganka. Veliko je še
ljudi, ki se navdušijo za kakega
kandidata, ker je imeniten mo-
žak in izvrsten govornik, načela,
pripravljen in program pa so
jim postranska stvar.

Socialistična stranka ima ja-
sen program, ampak med volilci
je premalo zavednosti, zato ne
dobi pravega odziva. Med de-
lavci je še preveč ignorance in
hlapevske ponižnosti, to vem iz
lastnih izkušenj. Uskoki iz so-
cialistične stranke v republikan-
sko ali demokratsko ne morejo
koristiti delavstvu in tega se je
treba zavedati. Kakor hitro do-
bi kandidatje starih strank
službo, se poživljajo na vse in
gledajo le za svoje koristi. Po-
litičnim uskokom se gre samo za
korita in zato mi je žal Sinclair-
ja, ki se je dal speljati na led.
On bi moral vedeti, da ne bo mo-
gel prodreti s svojim "epikom"
tudi v slučaju zmage kot kandi-
dat demokratske stranke.

Ako bi delavci čitali Prosveto
in Proletarca, bi znali presojati
današnje razmere in marsikaj bi
se naučili. Spoznali bi, da ni
rešitve za delavce, dokler bodo
podpirali sedanji profitni sistem,
ki jih izkorišča na vseh straneh.
Ker je delavstvo nezavedno, ga
republikanci in demokrati lahk-
o varajo z raznimi trikmi. To
velja za kranjske Janeze, nem-
ške Mihelne, irske Patrike in
druge narodnosti, ki verjamejo
v lepe obljube kričalcev v volilnih
kampanjah. Ljudje častijo le-
sene malike, ker se bojijo pekla,
ne vedo pa, da imajo pekel na
tem svetu.

Čas je že, da bi se delavci iz-
pametovali in napovedali boj iz-
koriščevalcem. Kot deček sem
tudi jaz veroval v razne straho-
ve, v pekel in hudiča, s katerim
so strašili na prižnicah. Ko sem
bil star kakih trinajst let, sem
dobil v roke socialistični list.
Dal mi ga je stric, toda mojemu
očetu to ni ugajalo. Rekel je,
da me bo dobil vrag v svoje
kremplje, če bom čital brezver-
ske liste. Ukazal mi je, naj ga
tako zapalim in uničim, kar sem
tudi storil. Ko sem pozneje po-
vedal stricu, kaj sem naredil z
listom, me je navduševal, naj
kar naprej čitam take časopise
in da se ne smem bati, da me bo
vrag vzel. Kljub zagotovilu, da
ne bo nič hudega, se še dolgo ni-
sem mogel iznebiti strahu in bal-
sem se tudi očeta, ki je bil strog
in versko fanatičen, dasi se ne
spominjam, da bi v svojem živ-
ljenju komu kaj škodoval.

Volitve so pokazale, da bo de-
narna mošnja še dalje vladala
pod demokratsko administraci-
jo. Tega se večina, ki ima veli-
ko zaupanje v Roosevelta, še ne
zaveda. Sedanja administracija
podpira obstoječi sistem izkori-
ščanja in znano je, da vrana vra-
ni ne izkljuje oči.

Z agitacije sem se vrnil v na-
selbino Hanover, kjer živi malo
Slovencev, vendar pa nismo prav
pri zadnjih. V drugih naselbi-
nah, katere sem obiskal, sem
opazil več nazadnjaštva kakor
tu. Imamo društvi SNPJ in
SSPZ in klub št. 33 JSZ, ki še
živi. Člani, pojdemo na delo,
ustvarimo več življenja, kajti v
slogi je moč. Ne nazaj, temveč
naprej, naj bo naše geslo.

Na mojem potovanju po nase-
lbinah v zadnjih tednih sem opa-
zil vse preveč mrtvila za delav-
ske liste med rojaki. Dobe se
ljudje, ki čitajo G. N., o katerem
vemo, da ne piše v korist delav-
stvu. Posebno farmarji bi morali
vedeti, da omenjeni list ne
agitira za ustanovitev zadrug in
socialno izboljšanje. Naši far-
marji se ubijajo pri delu od zore
do mraka, nazadnje pa ne dobijo
skoro nič za pridelke. Čitati bi
moral Prosveto in Proletarca
ter druge delavske liste, iz kate-
rih bi se lahko mnogo naučili.

Na polju trdega premoga se
sedaj nekoliko bolje dela, kakor
običajno na zimo. Stari lisjaki
se trudijo, da bi uničili novo ru-
tarsko unijo, kar pa se jim po-
sebnost v prvem distriktu ne bo
lahko posrečilo, čeprav so poro-
čila v Prosveti nekako tako go-
vorila. Tista poročila so bila na-
pačna, kajti v novi uniji je še
precej moči in volje in zato tudi
napreduje. Pristaše stare unije
zanjejo koristi, ker male družbe
plačujejo višje mezde, zahvaliti
pa se morajo za to svojim rebel-
nim bratom in nikomur druge-
mu. Stavka pred nekaj tedni je
pokazala, da je še precej odpora
v rudarjih. Sreča je le, da je
bila pravočasno zaključena, ker
bi drugače lahko prišlo do krvo-
litja, ker je bila masa zelo raz-
burjena. Bilo je nekaj malih
prask, toda ne takih kot je po-
ročala Prosveta. Pri rovu Sus-
quehanna Co. ni bil nihče zadet
od strela, kakor se je glasilo po-
ročilo. Strel je bil namreč od-
dan v zrak in ni prestrašil pike-
tov. John Kemetz od UMWA
je sicer organiziral svoje krdelo,
kljub temu pa ni mogel razbiti
piketne linije, čeprav so se po-
ročila glasila drugače.

Nasilnih metod ne odobravam,
ker bi te prinesle uničenje novi
uniji. Zadnjo stavko so napo-
vedali rudarji brez dovoljenja
gl. odborikov, kar naj vzamejo
čitatelji na znanje. Prosveta je
bila kritizirana radi tistega po-
ročila, toda jaz ne verjamem, da
bi ga bil urednik objavil z na-
menom, da škoduje novi uniji.
Smo pač ljudje iz mesa in krvi
in delamo napake. Z vsem, kar
piše Prosveta, se tudi jaz ne
strinjam, vendar sem prepričan,
da je Prosveta najboljši sloven-
ski delavski dnevnik. Slišale so
se kritike proti komentarju
o Sinclairju, češ, da je komen-
tar več škodil ko koristil de-
lavskemu razredu. Trdili so, da
bi bilo že to, ako bi Sinclair kot
governor izpusil Mooneyja iz
zapora, veliko delo. Moje mne-

nje je, da bo Mooney dobil svo-
bodo prej ali slej in da bi se bilo
to zgodilo že davno, ako bi bili
delavci bolj zavedni. Zanikrna
masa je kriva, da so politični
jetniki še vedno v zaporih.

Henrik Pečarič, 447.

Poročilo in zahvala

Sharon, Pa. — Z delom se ne
morem pohvaliti, vse gre počasi
in izgleda, da se razmere ne bo-
do izboljšale na zimb. Dne 10.
novembra se nas je zbrala mala
skupina in odšla v 15 milj od-
daljeno naselbino Warren, O.,
kamor smo prišli ob 7. zvečer.
Tam smo našli veliko ljudi, ki
so proslavljali 30-letnico SNPJ.
Lepo je bilo videti štiri otroke
s srebrnimi črkami SNPJ na
prsih in pa malo hčerko družine
Tomažin, ki je imela govor o
pomenu jednote. Slovensko pev-
sko društvo Javor iz Barberto-
na je zapelo par lepih pesmi.
Mešan zbor šteje samo deset
pevcev, a pojo kakor da bi jih
bilo 50. To društvo je še mlado
in brez učitelja, toda želo je že
veliko uspehov.

Kot govornik je nastopil Phil-
ip Godina, upravitelj Prosvete.
Govoril je nad eno uro, ampak
ljudje bi ga radi poslušali več
ur. Vsak, s katerim sem govo-
rila, je dejal, da je malo takih
govornikov ko Godina. V svo-
jem govoru nam je pojasnil
vrednost SNPJ in povedal ne-
kak smešnih. Resnica je, kakor
je rekel Godina, da bi se Slo-
venci manj poznali, ako ne bi
imeli društev in podpornih or-
ganizacij, ker smo povsod raz-
treseni. Društva prirejajo za-
bave v eni ali drugi naselbini,
na katerih se ljudje zbirajo in
medsebojno spoznavajo. Jaz sem
na primer prav v Warrenu našla
mra. Frances Zupec, ki sva v
mladosti služili na Viču pri
Ljubljani in sva blizu skupaj
doma. Druga za drugo nisva ve-
deli zadnjih trideset let, čeprav
živimo v razdalji 70 milj, ona v
Barbertonu, jaz v Sharonu.
Razume se, da sva si prav pri-
srčno stisnili roke in da sva bili
snidenja zelo veseli. Odslej na-
prej lahko večkrat obiščevi
druga drugo.

Naša skupina se je sestala z
več drugimi rojaki iz Barber-
tona, ki so prišli na slavnost v
Warren v velikem številu. Bilo
je res prijetno, kar je največ
zasluga Johna Petriča iz War-
rena. Zahvaliti se moram mr.
in mrs. T. Žug za postrežbo in
prijaznost, ko smo pri njima
prenočili, in družini J. Petriča,
ki smo jo obiskali in so nas
pravo lepo sprejeli. Upam, da se
bomo še večkrat videli.

Mary Novak.

Vabilo na zabavo

West Allis, Wis. — Zadnje
volitve so pokazale, da se poli-
tični tok giblje v pravo smer,
čeprav ne tako hitro kakor bi
človek želel, ampak giblje se
vseeno. Kjer se organizira bolj
radikalna organizacija, opazimo,
da ljudstvo zapuša demokrate
in republikance. V Wisconsinu
se je lanske leto organizirala
progressivna stranka in letos je
že izvolila governorja, senator-
ja in več državnih poslancev.
Človeku, ki je poslušal progres-
sive in socialiste, se je zdelo,
da imajo oboji enak program.
Bliža se čas, ko bo ljudstvo na-
pravilo še en korak. Socialisti-
čna stranka je napredovala tako,
da je v več okrajih na drugem
mestu, republikanska pa na čet-
rtm. Kaj bo prišlo, ko bo
ljudstvo ponovno razočarano,
ne vem, a zdi se mi, da bodo
delavci in farmarji spoznali,
kje je njih mesto, kajti izgledi
so dobri. Ljudje pričakujejo
odrešenja od "new deala", ki je
zmagal pri zadnjih volitvah.
Sedaj je na krmlju, a gotovo je,
da bo prišlo novo razočaranje,
in kaj potem?

Organizacija Slovenski avdi-
torij bo priredila dne 24. no-
vembra domačo zabavo v Kra-
ljevi dvorani v korist avditori-
ju. Gotovo je, da bomo delavci
to poslojše še najnu rabili in
treba je trdne volje in napravili
bomo marsikaj v svoj prid. Cen-
jeno občinstvo v naši okolici
uljudno vabim, da se udeleži za-
bave v velikem številu. Vstop-
nina za moške je 50 centov, za
ženske pa 35 centov. Pripravi-
ljalni odbor bo skrbel za vse-
stransko postrežbo.

Anton Yersin.

Sovjetski atletiki, ki so nedavno tekmovali v sportnih po-
stavah v Sibiriji.

Zdravstveni problemi
tujerodcev

Statistična proučavanja glede
umrlivosti in boleznih med tu-
jerci v Združenih državah po-
kazujejo, da se oni sicer precej
dobro prilagodijo ameriškim
razmeram in načinu življenja,
vendar imajo nekatere tujerod-
ne skupine svoje posebne zdrav-
stvene probleme.

Mesto New York je eno izmed
mest, kjer so zdravstvene obla-
sti sistematično nabirale podat-
ke o mortaliteti in zdravju tuje-
rodnih skupin.

Posebno zanimivi so uradni
podatki, ki pokazujejo, koliko
ljudi je umrlo na sušici (tuber-
kulozi) v raznih tujerodnih sku-
pinah. Na jetiki dandanes pom-
rje v Ameriki veliko manj ljudi
kot poprej. Visoko mortaliteto
pa prikazujejo v New Yorku le
dve skupini: Kitajci in priseljen-
ci s Portorika. V desetletju
1920-30 je mortaliteta med Ki-
tajci znašala radi tuberkuloze
580 (kar pomenja, da izmed vsa-
kih 100,000 Kitajcev je umrlo
vsako leto 580 na jetiki), izmed
Portorikancev pa 461.

Število žrtev jetike v drugih
skupinah je bilo mnogo manjše
in prikazuje še povrhu, da se je
znatno zmanjšalo napram prej-
šnjemu desetletju.

Tako na primer smo v letu
1930-31 imeli 442,431 priseljen-
cev iz Rusije in razmeroma šte-
vilo smrti radi tuberkuloze je
bilo med njimi 50 na 100,000
prebivalcev napram 70 v letu
1920-21.

Za 440,250 priseljencev iz Ita-
lije je mortaliteta znašala 53 na-
pram 107 v letu 1920-21.

Mortaliteta izmed 238,339 pri-
seljencev iz Poljske je bila (za
tuberkulozo) 42 in odtodno šte-
vilo za l. 1920-21 je bilo mnogo
manjše.

Iz Nemčije smo imeli l. 1930-
31 v New Yorku 237,586 ljudi in
razmeroma število smrti radi je-
tike je bilo med njimi 45 napram
105 pred desetimi leti.

Najnižjo mortaliteto radi tu-
berkuloze pljuč so pokazale
škandinavske skupine (86,493
priseljencev). Mortaliteta je
znašala le 24 za vsake 100,000
napram 150 v l. 1920-21.

Jako poučni so nekateri podat-
ki glede Italijanov v mestu New
York. L. 1931 jih je umrlo 7863.
Izmed vzrokov smrti se nekate-
re bolezni zlasti odlikujejo:
pljučnica, sladkorna in sifili-
tične bolezni (med moškimi). A-
ko primerjamo spodnji del me-
sta (okoli Mulberry Streets),
kjer 48 odstotkov prebivalstva
je italijanskega izvora, z zgorn-
jim delom (na East Harlemu),
kjer 71% prebivalstva je ita-
lijsko, vidimo, da spodnji del
ima splošno višjo mortaliteto kot
Uptown del (14.92 napram 12.39
za 100,000 prebivalcev).

Vzrok temu se pripisuje izbor-
nemu delovanju takozvanega
East Harlem Health Centra.

Zidovsko prebivalstvo ima
razmeroma mnogo več smrti kot
nežidovsko radi sladkorne bole-
zni, raka in boleznih nervoznega
sistema. Tudi število samomor-
rov je višje med Židi.

Na drugi strani je med njimi
mного manj tuberkuloze, zlasti
kar se tiče moškega spola. V sta-
rosti med 30 in 50 letom je zna-
šala mortaliteta radi tuberkulo-
ze med židovskim moškim pre-
bivalstvom le tretjino one med
nežidovskimi belokožci. Tudi si-
filitične bolezni so med njimi
povzročile mnogo manj smrti.

Wisconsinski farmarji
vale na zbornico

Nove poslance bo pozdravila
setlistočlana množica, ko
zbornica snide k zasedanju
januarju

Wasau, Wis. — (FP) —
pet do deset tisoč bankrotiranih
farmarjev iz raznih krajev
consina bo pozdravilo držav-
no zbornico, ko se snide k zas-
njo prihodnjega januarja v
disonu.

Načrt za farmarski po-
nad zbornico je orisal kon-
ciji Wisconsin Farmers Equi-
unije, vršeče se v tem me-
podpredsednik Barney Ge-
man. V pripravah za ta po-
sodeluje tudi farmarska
day asociacija, čije predse-
Arnold Gilberts je na tej
venciji rekel, "da ne bodo
consinski farmarji nikdar
stali na razmere, ki rode baj-
stvo".

Tajnik državne delavske
deracije J. J. Handley je pa
legatom povedal, da bo nova
žavna administracija le te
prisluhnila na zahteve in če
če delovnega ljudstva, če
farmarji in industrijski de-
napravili dovolj močan pra-
na zbornico.

Handley je vzel na piko
ščansko časopisje, o katerem
rekel, da je v službi bogatih
Zagovarjal je zvišanje dav-
na visoke dohodke in zapu-
v svrhu financiranja relief-
drugih vladnih izdatkov.

Wisconsinski farmarji
veliki večini glasovali so
Follettovo progresivno stra-
ki je izvolila državno adm-
stracijo, mnogo državnih
slancev in senatorjev, zvez-
senatorja in sedem od des-
kongresnikov.

Liberalna baronica premog-
Rooseveltovega kabineta

Washington, D. C. —
Josephine Roche, lastnica Ro-
Mountain Fuel Co. v Colora-
je bila zadnji teden imeno-
za pomožno tajnico zakladn-
departamenta. Miss Roche
znana liberalna kapitalistka
je po svojem očetu podedo-
premogovnike v Coloradu
dovolila rudarjem, da so se
organizirali, nakar je s pomo-
rudarjev vodila oster boj z
gimi baroni premoga, ki so
hoteli bankrotirati. Miss Ro-
je vnetja pristaška "new deal"
obenem pa vneto zagovarja
beralni kapitalizem".

Hitler vzel državljanstvo 28
sprotnikom

New York. — Iz Nemčije
prišla vest, da je Hitler
državljanstvo 28 prominent-
nasprotnikom, ki so zbežali
tujino. Med temi sta tudi M-
tin Pletti, bivši predsednik in
je oblačilnih delavcev in pr-
sednik Mednarodne federat-
oblačilnih delavcev (del st-
kovne internacionale) in G-
hart Seger.

Oba se nahajata v Ameri-
Pletti že dalj časa, Seger je
spel pa pred kratkem. Komen-
obeh je bil, da jih Hitler
razdržavlja, ne more jima
vzeti, kar je lepega in poviš-
nega v nemškem narodu. Ba-
proti nacizmu to ne bo spre-
nilo.

Zakaj je temu tako, zdravst-
oblasti se ne upajo soliti.

FLIS.

Dva advokata, George Haight (levo) in Benjamin Goldstein,
ki sta iztožila ob Illinois Bell Telephone Co. dvajset milijonov do-
larjev povračila odjemalcem in zase sta dobila poldrugi milijon
dolarjev plačila.

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

prijatelj polkovnik Adam pač
šef propagande v Avstriji ter
torej vrhovni cenzor avstrijske-
ga tiska.

Pravkar pa tudi prihaja iz Avstrije vest, da je uvedena še strožja cenzura nad vsem tiskom ter n. pr. ni dovoljeno izdajati listov (brez posebnega dovoljenja). Kar se tiče tiska, je menda Avstrija res ena najstrožjih, kajti celo v drugih diktatorskih državah sme sleherni izdajati list, ne da bi poprej prosil za dovoljenje oblast.

Marsejska preiskava je razpredla svojo mrežo po vsej Evropi: v Franciji sede v zapori atentatorjevi pajdaši, v Italiji sedita dva, v Budimpešti je nekdo "izginil", na Dunaju je nekdo aretiran, v Jugoslaviji je nekaj ljudi aretiranih, aretirani so v Bolgariji ... toda kljub temu je preiskava o marsejskem atentatu v zastoju. Pozornost in napetost zbuja le zadržanje italijanskih oblasti glede Paveliča in Kvaternika. Kaj bodo storile na francosko zahtevo po izročitvi?

Madžarska skuša "iti na roke" preiskavi kar more. Madžarski listi pišejo ter odobravajo proklamacijo regentskega sveta in vlade v Beogradu, kjer zahtevajo razčiščenje marsejskega atentata in uničenje teroristične skupine. Kajti najbolj prizadeta po preiskavi je Madžarska. Dejstvo, da so se teroristi učili streljanja v svojem taborišču na Janka Puzti, da so teroriste instruirali madžarski aktivni oficirji, da so atentatorji prišli v Francijo z Madžarskega, da je atentator Georgijev prišel z Janka Puzte itd.—vse to kaže na Madžarsko kot vneto zaščitnico atentatorjev. Madžarska dela vse, da te očitke opere s sebe in madžarski tisk sam se zaveda, da vneto preiskavo in

Preiskava se nadaljuje in zanimivost prihodnjih dni bo, ali sta Italija in Madžarska res pripravljene pomagati odkriti pri razčiščenju atentata in uničenju terorističnih emigrantskih čet.

Odškodnine za atentat ni.—Isti teroristi, ki so izvršili atentat na kralja Aleksandra, so zadnja leta polagali v mednarodne brze vlake peklenške stroje, ki so jih montirali tako, da so eksplodirali v Jugoslaviji. Podoben atentat se je izvršil 2. avgusta leta 1931. V vlaku v Zemunu je eksplodiral močan peklenški stroj, ki je zahteval za žrtev tudi dva Slovence: zadružni revizor Janko Lešnikar je zgorel v kupeju, hudo poškodovan pa je bil dr. Ciril Žižek, načelnik v nekem ministristvu. Dobil je po-

škodbe po glavi, izgubil je eno oko in dolgo se je zdravil v beograjski bolnišnici. Potem je bil upokojen. V sosednem kupeju se je vozil vseučiliški profesor beograjske univerze Brunetti z ženo, dvema hčerkama in sinom. Eksplozija mu je ubila ženo in sina, drugi pa so dobili hude po-

škodbe. Brunetti je tožil železnico za tri milijone odškodnine, a tožba je bila od sodišča v Sremski Mitrovici odbita, češ, da ni prišlo po krivdi železnice do nesreče. Tudi dr. Žižek je vložil tožbo za odškodnino in razprava o tem je bila te dni pred sodniki v Sremski Mitrovici. Tudi ta tožba za pol milijona Din je bila odbita z utemeljitvijo, da do nesreče ni prišlo po krivdi železnice ne po krivdi železniškega o-sobja, marveč je zakrivila nesre-ča voznika. Tako sta bili to-žbe odbite.

rej obe tožbi zavrnjeni in oba tožnika bosta imela poleg hudih poškodb in izgub še velike stroške s tožbo.

Nesreča ali uboj?—V Cerknici je živel že več let lesni trgovec Rudolf Konjedic, ki je svoj čas živel v Gorici ter je z dr. Tumo ustanovil mizarско zadrugo v Solkanu, kasneje pa sam svojo tovarno upognjenega pohištva v Tolminu. Pred nekaj dnevi se je Konjedic napotil iz Cerknice skozi obmejno vas Zelše v Škočjan, da bi tamkaj dal finančnim organom podpisati listino za tranzit lesa v Kačjo vas. Vzel je s sabo 1000 Din in 150 lir ter hranilno knjižico nekega italijanskega denarnega zavoda. Toda Konjedic se istega dne ni vrnil, kakor je obljubil, vrnil se tudi ni prihodnji dan. Ko ga tudi tretji dan ni bilo domov, ga je šla žena iskat. Ni ga našla, slišala pa je, da so v škočijanski jami našli truplo nekega moškega. Po opisu sodeč je bil to Konjedic. Konjedičeva žena je brž odhitele v Postojno ter prišla tja tik pred pogrebom svojega moža. Imel je prebito lobanjo in polomljene noge. Pri njem niso našli ne denarja ne hranilne knjižice, kar bi govorilo za to, da je bil Konjedic napaden, oropan, ubit ter vržen v prepad. Lahko pa je seveda tudi, da je kdo že mrtvega—ki je po nesreči padel v prepad—oropal. Italijanske oblasti preiskujejo zadevo, a doslej še Konjedičeva smrt ni pojasnjena.

**Roparski napad v Amerikano-
čevo hišo.**—Sredi oktobra so trije
brezposelni izvršili roparski
napad v hišo posestnika Jožeta
Turina v Cerju nad Poljčanami.
Podnevi so se oglasili v Turino-
vi hiši trije mladi brezposeln
ter prosili za denarno podporo.
Posestnik jim je dejal, da nima
nič. Nato so vsi trije odšli, toda
zvečer v temi so se vrnili, ne pro-
sit, ampak zahtevat in ropat.
Turin je bolan, pa je ležal v po-
stelji; tudi Turinova žena je le-
žala že v postelji. V hiši stanujeta
sama. Pa sta stopila v hišo
dva moška, tretji pa je ostal
pred hišo na straži. Vsi trije so
imeli s sajami namazan obraz,
da jih ne bi bilo mogoče spozna-
ti. Oba vlomilca sta zahtevala
denar. V rokah sta imela kolé in
vsak svoj nož. Posestnik je dejal,
da nima denarja. Tedaj pa sta
začela Turina pretepati in
mučiti, ženi pa sta zagrozila z
nožem, češ, da jo takoj zabodeta,
če se le zgane. Nazadnje sta div-
jaka zvezala Turina ter začela
preiskovati hišo. Našla sta 3 pr-
stane, 3 ure, nekaj angleškega in
italijanskega denarja. Nato so
vsi trije izginili v noč. Naslednji
dan sta zakonca prijavila zado-
vo orožnikom, ki upajo izslediti
vse tri brezposelne, ki so baje iz
ptujskega in krškega okraja.
Fantje so stari okrog 20 do 24
let ter so najbrže slišali, da je
bil Turin v Ameriki, od koder se
je pred nekaj leti vrnil, pa so
se nadejali velikega plena.

Smrtna nesreča. — V Dravogradu se je pripetila strašna smrtna nesreča. V Gollovi rafineriji za olje so delavci montirali nov destilacijski kotel, težak okrog 2000 kil. Med delom pa je 20 letni delavec Jakob Mihelič pod nesrečnem naključju začel pod kotel, ki mu je zmečkal prsni koš in levo nogo. Prepeljali so ga nezvestnega v slovenski državni bolnišnico, kjer je pa takoj po prevozu umrl.

Smrten padež z voza.—S Trške gore proti domu v Smihel se je peljal posestnik Franc Vidič. Sedel je na sori zadaj, pa ga sunek zaradi slabe poti vrgel z voza na cesto vznak. Padel je tako nesrečno, da si je zlomil hrbtenico ter je nekaj dni nato v kandijski bolnišnici umrl. Bil je oče številne družine.

Vatikan je zgubil igro v Avstriji

Rajhovski fašizem in avstrijski Heimwehr roko v roki

Po julijskim puču avstrijskih nacistev, ki je stal glavo samega voditelja klerofašistične reakcije, dr. Engelberta Dollfussa, se je površnemu opazovalcu zdelo docela nemogoče, da bi se zgodi Nemčija in Avstrija pobotati. Zdelo se je, da tu ni mogoč noben kompromis, ampak samo boj obeh režimov, ki da se mora končati ali s propadom rajhovskega fašizma ali z aneksijo "avstrijske province."

Prišlo je drugače
Pretekli teden so prodrle v javnost vesti o pogajanjih med avstrijskim režimom in predstavnikmi avstrijskih nacijev, in je, bil o tem objavljen celo uradni komunike. Pogajanja še trajajo, bodo pa gotovo uspela, čeprav bi se utegnila še nekoliko zavleči.

Rajhovski fašizem ima danes dovolj drugih skrbí kot pa pečati se z avstrijskim vprašanjem, zato je pripravljen k popuščanju in sklenitvi kompromisa. Mednarodni položaj je tak, da o kakršnem zavojevanju Avstrije ne more biti govora. Vsaj zaenkrat ne. Nj pa s tem rečeno, da se je nemški fašizem anektiravanju Avstrije za vselej odrekel. Nikakor ne. Ali to je muzika bodočnosti. Trenotni položaj pa zahteva od njega praktično politiko, politiko, ki vodi k uspehu in h končnemu cilju, četudi po ovinkih. Pri tem je rajhovskemu fašizmu prišlo prav napeto razmerje v avstrijskem vladinem taboru, kjer se borita za premoč klerikalizem in Heimwehr.

Heimwehr rabi v svrhu utrditve svojih pozicij in pa, da si zagotovijo končno zmago nad klerikalizmom, pomoč. Italijanski fašizem mu je gotovo naklonjen. Ali za svojo zmago v notranjosti potrebuje Heimwehr več kot samo zunanjo podporo, on rabi tudi notranjega zaveznika. Kot zaveznik Heimwehra pa prihajajo v poštev edino le naciji, katerih srd je naperjen predvsem proti krščanskim socialcem, ne pa tudi proti Heimwehru, s čigar voditelji so si bili vedno v več ali manj prijateljskih odnosih. (To potrjujejo tudi dogodki izza julijskega puča. Dollfus, predstavnik avstrijskega klerikalizma, je izgubil glavo, Fay, predstavnik Heimwehra, pa je prišel iz ujetništva s popolnoma zdravo kožo. Njegova vloga v juliskem puču se da primerjati samo z vlogo dveh pajdašev, ki skupno izvršita kakšen podvig in se že v naprej dogovorita, da drug drugega ne bosta izdala, ter si obljubita, da bo tisti, ki bo ostal na svobodi, skrbel za to, da bo onega, ki bo obvisel, rešil.) Ako se Heimwehru posreči njegov načrt, da s svojim pritiskom v vladi legalizira nacijski pokret, oz. si ga podredi, je dosegel svoj namen. Vse kaže, da je Heimwehr že blizu svojega cilja.

Heimwehrovski fašizem je popolna kopija rajhovskega, in če hočete, tudi italijanskega fašizma. Ze iz tega razloga rajhovski fašizem ne more biti nasprotnik heimwehrovskih stremiljen in ker Avstrije vsaj zaenkrat ni mogoče priključiti Nemčiji, se rajhovski fašizem prav rad zadovolji s tem, da bo Avstrija fašistična država, v duhu rajhovskega fašizma, čeprav bo njej na čelu stal namesto Hitlerja — Starhemberga. Pomirjenje med obema državama bo pogodu i Hitlerju i Starhembergu in končno morda še tretjemu, to je Mussoliniju.

Ne smemo prezreti, da je raj-

hovski fašizem popolnoma preorientiral svojo politiko. Opustil je stari Viljemov načrt prodiranja na Balkan, zanj je Baltik važnejši, zanj je Ukrajina cilj njegovih zunanje-političnih osvajalnih stremeljenj. Ta preorientacija v zunanji politiki pa je zelo pomirila živce Benita Mussolinija, ki ima svoje poglede uprte na Balkan in pa v Afriko, kjer mu Francozi nudijo znatne koncesije—Avstrija ne bo več jabolko spora med Italijo in Nemčijo, ampak most, ki bo spajal sever z jugom. Starhemberg bo v svojem lastnem interesu držal svoje železo v ognju i v Berlinu i v Rimu. Nanj se bosta lahko zanesla i Hitler i Mussolini, on ne bo imel interesa goljufati niti enega, niti drugega, glavno je, da ga bosta oba priznavala. Avstrija pod heimwehrovskim režimom nudi tako Italiji, kakor Nemčiji tisto sigurnost v zunanji politiki, ki jo eksponenti Vatikana ne bi mogli nikoli nuditi. Kajti Vatikan dela svojo mednarodno politiko in njegovi privrženci v vseh državah jo izvršujejo.

Pod pritiskom Heilmwehra pripravljeni sporazum med režimom in naciji v Avstriji pomeni zelo težak poraz Vatikana v zunanji politiki.

Omembe vredne so predpriprave, ki so se izvršile, predno je prišlo do pogajanj med režimom in naciji v Avstriji. Začetek vaemu je bilo imenovanje von Papena za poslanika na Dunaju, potem je sledil razpust avstrijske legije v Nemčiji, odstavitev voditeljev avstrijskih nacijs in prenehanje z napadi v radiu in časopisju. Pred par tedni pa sta se—ne slučajno seveda—sešla Papen in Starhemberg na lovu, nekje na Madžarskem, kjer sta se dogovorila še o poslednjem, kar je bilo potrebno. Zanimivo na stvari je tudi to, da je baš Papen tisti misteriozni mož, izhajajoč iz vrst nemškega klerikalizma, ki mu je pripadla naloga, bojujoči cerkvi pripraviti najtežje poraze. Prvo v Nemčiji, sedaj v Avstriji.

Za delavski razred pomeni koncentracija reakcije zaenkrat nove težkoče, obenem pa nove izgleds za bodočnost, kajti vedno jasneje se odražata dve fronti: tu fašistična reakcija—tam delavski razred. —D. P.

PODPORA HEIMWEHRA PA- VELIČEVIM TERORISTOM

Sin znanega legitimista generala Sarkotića — adjutant kneza Starhemberga

Glasilo francoskih socialistov "Populaire" je te dni objavilo senzacionalen članek, v katerem razpravlja o marsejskem atentatu in krivcih tega zločina. Članek naglasi, da je postojala ozka vez med voditelji avstrijskega Heimehwehra in Pavelčevići teroristi, ki so uživali ob vsaki priliki zaščito avstrijske oblasti. Postojala je tesna zveza med obema skupinama, ki so jo vzdrževali avstrijski legitimisti in bivši staroavstrijski oficirji, ki so zvesto vdani Habsburžanom.

V Grazu je polkovnik Dujić v pok. organiziral atentate na jugoslovanskih železnicah. Dujić je bil intimen prijatelj sedanjega šefa domovinske fronte Walterja Adama, ki je bil poprej urednik "Reichspost." Dujić se je pred časom obesil in je ob tej priloiki policija našla v njegovem stanovanju ponarejen jugoslovanski denar. Na krsto pokojnega Dujića je poslala tudi bivša cesarica Zita vенеec v znak hvaležnosti za zvestobo.

Posebno vlogo je igral tudi znani general Sarkotić, ki je rodom Hrvat in ki ga je družila s teroristi mržnja do Jugoslavije. Sarkotić se je vedno zavzemal za vrnitev Habsburžanov in je igral veliko vlogo v taboru legitimistov kot zaupna oseba Habsburžanov.

Sarkotičev sin je aktivni oficir Heimwehra in adjutant kneza Starhemberga. Znanе so šteje s ponarejevanjem denarja, pri katerih so bili soudeleženi razni aristokrati in bivši oficirji staroavstrijske armade, med njimi tudi knez Windischgraetz. Po mnenju "Populaira" so delovali Pavelić-Perčevići teroristi s pomočjo kneza Starhemberga in poveljnika domovinske fronte Adama na Dunaju, v Rimu in Budapešti popolno zaščito in vaestransko zaslobno.

PRIMORSKE NOVICE

Šest Slovencev pred izrednim rimskim tribunalom

Rim, 31. oktobra. — Pred posebnimi sodiščem za zaščito države in javne varnosti se je vršil večeraj dopolne proces proti Slovencem Ignaciju Ferjanciču, Ivanu Dolešu, Avgustu Furlanu, Franju Ivančiču, Josipu Križniču, Antonu Lebanju, Alojziju Reseti, Juliju Siliču, Ivanu Svetlini in Francetu Trevižanu doma iz St. Petra pri Gorici, iz St. Vida nad Vipavo, in iz drugih vipavskih krajev. Oboženi so bili po §§ 270 in 272 kazenskega zakonika zaradi ustanavljanja protidržavnih organizacij ter protidržavne ter protirežijske propagande. Sodišču je predsedoval generalni konzul fašistične milice Le Metre, kot državni pravdnik je nastopil Fallace, obožence pa sta branila odvetnika Manassero in Tancereti Gatti. Proces se je zaključil že v prvih popoldanskih urah. Državni pravdnik je zahteval, da se Silič, Ferjancič in Furlan obsodijo na 7, Leban na 3, Ivančič, Svetlina in Trevižan na 2letno ječo, Reseta, Križnič in Doleš pa naj se oprosti zaradi nezadostnih dokazov. Sodišče je obsodilo: Ferjanciča, Furlana in Siliča na 5, Leban na 4, Svetlino in Ivančiča na 2 leti ječe. Doleš, Križnič, Reseta in Trevižan so bili oproščeni.

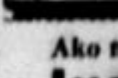
**NOBELOVA NAGRADA ZA
MEDICINU**

Prejeli so jo trije ameriški zdravniki, ki so odkrili način zdravljenja perniciozne anemije

Letošnjo Nobelovo nagrado za medicino so podelili trem Američanom, Georgeju Minotu, Williamu Murphyju in Whipplu. S to podelitvijo so izrekli končno priznanje enemu najpomembnejših medicinskih odkritij naših dni, kajti še pred nekoliko leti je veljala tako zvana perniciozna anemija za bolezen, ki je vodila skoraj brez izjeme v smrt, omenjeni trije učenjaki pa so kot prvi odkrili in preizkusili zanimivo dejstvo, da se da ta bolezen dovolj enostavno ozdraviti s tem, da dobiva bolnik v hrano jetra, ki v nepričakovani meri pomnožujejo število rdečih teles v krvi in odpravljajo tako najtipičnejši znak te bolezni, "malokrvnost".

Pozneje so ugotovili, da imajo sličen učinek kakor jetra tudi nekateri drugi organi, kakor želodec, pljuča, limfne žleze. Nekl raziskovalec je potem dognal, da vsebujejo ti organi dve snovi, kolin in histamin, toda pridelo vanje teh snovi v čisti obliki je prezamudno in predrago, da bi si ju mogel omisliti bolniki iz bednejših slojev, vrhu tega ju ni nikoli v zadostni količini. Tako so ostala jetra slavno zdravilo proti bolezni, ki ji še danes ne vemo pravega vzroka, a navzlic temu ne spada več med težko ozdravljive.

Ali ste že naročili Piosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Ako nameravate iti v
Jugoslavijo
 tedaj poišite z vsaj udobnostjo preko
 Havra z vrhslanim French Line
 shapronnim parnikom

“PARIS”
 24. nov.—15. dec.

“ILE DE FRANCE”
 29. decembra—19. januarja

Hitra vožnja. Izvrstna postrežba.
 Krasne kabine tretjega razreda za dve
 ali štiri osebe. Restorano-nana fran-
 couška kuhinja. Vino na servisu prosto
 pri vsaki jedi. Vaša prilijena potuje
 z Vami do cilja.

Za nadaljnje pojavnike in verno listko
 pišite na:

LEO ZAKRAJSEK
 General Travel Service, Inc.
 302 East 72nd Street
 New York City

SLOVENIC PUBLISHING CO.
 Travel Bureau
 216 West 18th Street
 New York City

French Line

Demonstracije brezposelnih delavcev pred rezidenco guvernerja Lehmana v New Yorku.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

Spet so smrčali vsi na kupu; oče Bonnemort je spal v stari postelji obeh otrok, ki sta zdaj ležala pri Katarini, ko je uboga Alzira ni več s svojo grbo tiščala v rebra. Kadar je mati legala, je šele prav čutila, da je hiša prazna in da se je postelja ohladila, ker je bila zdaj preširoka.

Zaman se je oprijemala Estelle, da bi zamašila vrzel, toda Estella ji ni nadomestila moža; pa je tiho jokala ure in ure. In dnevi so se jeli spet vrstiti kakor poprej: zmerom brez kruha, pa vendar ni priložnosti, da bi človek pošteno poginil; vse, kar je nabrala zdaj tu zdaj tam, je bilo siromakom le v slabo uslugo, samo da so dalje životali. Življenje se ni prav v ničemer spremenilo, le moža ni bilo več.

Peti dan popoldne je Štefan, ki je bil obupan ob pogledu na to molčečo ženo, zapustil izbo in polagoma krenil po tlakovani cesti skozi kolonijo. Moreča nedelavnost ga je gnala na večne sprehode. Hodil je mahaje z rokami in s povešeno glavo; neprenehoma ga je mučila ista misel. Tako je stopal že pol ure, ko se je v svoji vedno hujši nejevolnosti zavedel, da se tovariši ustavljajo na pragih in da ga gledajo. Tisto malo priljubljenosti, ki mu je še ostala, je odnesel veter po streljanju in kjerkoli je hodil, povsod je srečaval poglede, ki so mu sledili kakor plameni. Kadar je dvignil glavo, je zagledal grozeče moške, ženske pa so odmikale zastore na oknih. Spričo teh še nimih obtožb, spričo te neprestane jeze v velikih očeh, ki so jih širile lakota in solze, je postajal neroden, niti hoditi ni znal. Zmerom bolj je rasel za njim nemirni občutek. Obšel ga je tolikšen strah, da bo prišla vsa kolonija ven in mu kriče očitala svojo revščino, da se je zato drhteč vrnil.

Prizor, ki ga je doživel pri Maheujevih, pa ga je docela porazil. Stari Bonnemort je sedel kraj mrzlega štedilnika kakor pribit na svojem stolu, tako je sedel, odkar sta ga našla dva soseda na dan poboja poleg zlomljene gorjače na tleh kakor drevo, ki ga je podrla strela. Leonora in Henri sta z oglušujočim škrtanjem strgala staro skledo, ki se je v njej sinoči kuhalo zelje, da bi malce zamotila glad. Maheujka pa je posadila Estello na stol, se postavila pred Katarino in ji grozila s pestjo.

— Reci še enkrat, strela božja, reci še enkrat, kar si pravkar zinila!

Katarina je dejala, da se namerava vrniti v Voreux. Od dne do dne jo je huje morila misel, da ne zasluži več kruha in da jo mati trpi kakor nekoristno žival, ki ji je le v napotje; če bi jo ne bilo strah, da bi ji Chaval ne prizadejal kaj zlega, bi bila že v terek šla na delo. Zajecjajala je:

— Kaj hočeš? Brez dela se ne da živeti. Vsaj kruha bi imeli.

Maheujka jo je prekinila.

— Da, veš, tistega, ki bi prvi med vami začel delati, zadavim . . . O, ne! to bi bilo pa že preveč, očeta ti ubijejo, potem bi pa še dalje izkoriščali otroke! Dovolj mi je vsega tega; rajša bi videla, da vas vse odnesejo med štirimi deskami, kakor pa da so odnesli njega, ki ga ni več.

Njen dolgi molk se je zdaj divje izlil v ploho besed. Kaj pa bi s tem, kar bi ji prinesla Katarina? Komaj trideset soujev in še dvajset zraven, če bi gospodje hoteli dati kaj zaslužiti tudi Jeanlinu, temu razbojniku. Petdeset soujev, pa nahrani z njimi sedem žolodcev! Malo tako niso za drugo, nego da jedo juho. Ded pa si je moral nekaj zlomiti v hrbtenici, ko je padel, ker se zdi, da je slaboumen; ali pa se mu je zmedlo, ko je videl, kako streljajo vojaki na tovariše.

— Kajne, stari, čisto so vas uničili? Kaj

vam koristi še zmerom krepka pest, če ste pa proč!

Bonnemort jo je gledal z ugaslimi očmi, ne da bi jo razumel. Ure in ure je strmel predse, imel je le še toliko razuma, da je pljuval v pljuvalnik, poln pepela, ki so ga postavili kraj njega zaradi snage.

— Še zdaj mu niso uredili pokojnine, je nadaljevala in dobro vem, da mu je tudi ne bodo, zaradi naših nazorov . . . Ne! povem vam, da mi segajo že do grla ti nesrečniki!

— Toda saj obljubljajo v razglasih, se je Katarina drznila reči.

— Ali boš molčala o tistih razglasih! . . . To so spet limanice, da nas ujamemo in pozoro! Zdej se lahko delajo lepe, ko so nam odrli kožo.

— Ampak, mama, kam bomo pa šli? Goto-vo nas ne bodo pustili v koloniji.

Maheujka je strahovito zamahnila tjavendan. Kam naj gredo? Sama ni vedela, niti misliti ni hotela na to, zblaznela bo zaradi tega. Odšli bodo drugam, kamorkoli. In ko ji je presedalo strganje po skledi, se je vrgla na Leonoro in Henrija ter ju sklofotala. Estella, ki se je plazila po vseh štirih, je padla, da je bil truš še hujši. Mati jo je pomirila s sunkom: kakšna sreča, če bi se bila pri padcu ubila! Govorila je o Alziri, tudi drugim je želela isto srečo. Potem pa je nenadoma izbruhnila v glaseh jok in naslonila glavo ob zid.

Štefan je stal in se ni upal poseči vmes. Nič več ni štel v hiši, še celo otroci so se ga z nezaupanjem izogibali. Toda solze te nesrečnice so mu segle tako v srce, da je zašepetal:

— Nič, nič, le pogum! Se bomo že kako izmotali.

Kakor da ga Maheujka ni slišala, je tožila tiho in brez prestanka.

— Oh, ali je mogoče, da smo takšni siromaki! Saj je še nekako šlo pred temi strahotami. Jedli smo suh kruh, pa smo bili vsaj skupaj. . . Kaj pa se je zdaj zgodilo, križ božji! Kaj smo storili, da nas je doletela takšna žalost? Eni so pod zemljo, drugi pa ne morejo pričakati, da bi šli za njimi. . . Res je, da so nas uprezali kakor črno živino, in ni bilo prav, da smo dobivali po grbi, kadar so delili, da smo kopili imetje bogatašem brez upanja, da bi kedaj okusili kaj dobrega. Komu se pa ljubi živeti, če nima nobenega upanja več! Da, in to ni moglo trajati dalje, morali smo si malo oddahniti. . . A če bi človek vse to prejel vedel! Ali je mogoče, da smo tako nesrečni, ker smo hoteli pravico!

Ihtenje se ji je trgalo iz prsi, glas ji je zamiral v neskončni žalosti.

— Pa se zmerom najdejo zlobneži, ki vam obljubljajo, da se da to urediti, če se potrudimo. . . V glavi se ti zavrti in tako trpiš zaradi tega, kar je, da zahtevaš tisto, česar ni. Že sem sanjala kakor neumna, videla sem življenje v dobrem prijateljstvu z vsem svetom. Letala sem pri moji veri, po oblakih. A potem, ko padeš nazaj v blato, si zložiš križ. . . Nič ni bilo res, ni bilo tistega, kar smo si domišljali, da vidimo. Bila je sama siročina, oh, siročina brez kraja, za nameček pa še streljanje.

Štefan je poslušal te tožbe in zaradi sleherne solze se je kesal. Ni vedel, kaj naj reče, da bi potolažil Maheujko, zlomljeno po strahovitem padcu z vrha ideala. Vrnila se je spet v sredo izbe, se ozrla na Stefana in ga v poslednjem napadu besnosti kar tikala.

— In ti, ki si nas pahnili v vse to, ali ti tudi praviš, naj se vrnemo v jamo? . . . Ničesar ti ne očitam. Samo ko bi bila jaz namestu tebe, bi umrla od žalosti, če bi prizadejala toliko zla svojim tovarišem.

(Dalje prihodnjik.)

Lola; ni več popoln človek in tega se preveč zaveda. Toda kot pravi Parižan še zmerom ljubi vse kar je lepega. Pred vojno si je izbiral ljubice med najlepšimi dekleti. Mnogokrat pripoveduje svoji materi, ki ga obžuje, o teh svojih pustolovčinah. Prav zaradi tega si je dobra mati izmislila tak načrt. Prosila je, da prideš k njej na dom in ji razkažete najlepše in najdragocenejše obleke. Njen sin bo zraven. Zamislil se bo v one dni, ko je sam lazil za lepimi dekleti. Čeprav je postal z leti nezaupljiv in sramežljiv, bo gotovo prav prikril škil na vas. Gospa Fontaineuve vas prosi, da se mu včasih nasmehnete, da mu privoščite časih ljubeznivo besedo. Postal bo mehak in zaupljiv. Obiskovali boste večkrat staro damo. Vabila vas bo na čaj, na izlete, morda celo na potovanja. S ašom boste prijazni, sčasoma se boste vedli kot njegova iskrena prijateljica, morda še zaupljiveje. Tako boste lajšali gorje ubogemu pohabljenec, dokler pač ne bo igre spregledal. Gospa Fontaineuve vam bo hvaležna za besedo.

Lolo je izpreletelo. Kako neki bo zmogla vse to! Pomislila je na Boba. Bog ve, ali ji bo dovolil, da se žrtvuje za neznanega pohabljenca.

"Fontaineuovi so zelo bogati in prav nič ne skoparijo," je dodal ravnatelj.

Se tisti večer se je Lola izpovedala Bobu. Skrajša se je odločeno upirala, h koncu je pa le pristala.

Nekega solnčnega jutra se je napotila Lola v družbi prodajalke in oblačilke z najlepšimi oblekami v vilo gospe Fontaineuve. Bivši častnik je sedel poleg svoje matere in izpod čela opazoval lepo plavalasko.

"Saj ni napačen, ta ubožec," si je dejala Lola. V tej obleki se je vedla dostojanstveno, v oni veselo, v tretji razposajeno, kakor je pač pristajalo obleki. "Lepe oči ima in čeden obraz; škoda zanj," je pomislila.

Charles je pa mislil:

"Krasno dekle; njene oči me spominjajo na sinje morje v lepem jutru."

Po velikem salonu se je sprehajala Lola kakor doma. Gospo je časih opozorila na kakšno posebnost obleke, a sina je gledala prijazno, ne da bi mu le za hip pokazala, da se ji smili. Prevzel ga je občutek gotovosti in zavedati se je pričel samega sebe.

Dekle je prihajalo prav pogosto. Charles je videl v njej svojo prijateljico, žensko, ki mu je dobra, ki niti ne opaža, da je pohabljen. Hodila sta skupaj v gledališče in h koncertom. Vsakokrat se ji je zahvaljeval kakor za bogve kakšno milost.

"Gospod Charles, zakaj toliko zahvale? Meni je vendar zelo prijetno v vaši družbi, saj bi sicer ne hodila z vami," se je otapala Lola.

Lola res ni lagala. Bob je bil sicer še zmerom njen fant, toda zdel se ji je suh, robot in neprijazen. Nekoč mu je to tudi povedala, pa je vzrotil, da je bilo joj.

Maščeval se ji je za to resnico. Pohajal je z drugimi dekleti, sicer je pa tudi že prej skočil v tuji zeljnik. Prepriro so se množili med njima. Lola je postajala ljubosumna in žalostna.

"Kaj vam je, Lola?" jo je spraševal Charles, "prav gotovo ste se sprli s fantom."

"Saj ga nimam, sami veste!" je tajila plavalaska.

Charles je obmolnil. Njegova mati in ravnatelj modnega salona sta si izmislila nov roman o Loli. Bila je to žalostna pripovedka in pohabljenec ji je verjel.

Junija meseca so se Fontaineuovi preselili na svoje posestvo. Po dolgem prigovarjanju se je udala tudi Lola in odpotovala z njimi. Žaliti ni hotela gospe, še manj pa dobrega Charlesa, zameriti se pa tudi nihotela Bobu in ga pustiti samega. Vedela je, da jo bo varal, čeprav ji je obljubil, da bo priden.

Na velikem posestvu Fontaineuovih je bilo zelo prijetno. Bob je pisaril Loli vsak dan zaljubljena pisma. Toda pismo, naj si bo še tako iskreno in strastno, ne more nadomestiti človeku ljubljene bitja. Lola je bila pogosto zelo žalostna.

Gospa Fontaineuve jo je hrabrila:

"Lola, draga Lola, obvladajte se. Moj sin naju ne sme spregledati!"

Ubožica je Lola imela rada, a tudi nase ni hotela pozabiti. V njegovi družbi je bila videti zmerom vesela in razigrana.

Lepega dne ni bilo Bobovega pisma, tudi drugi in tretji dan ga je deklica zaman čakala. Tedaj si ni mogla pač pomagati. Solze so ji zalile lepe sinje oči. Pohitela je h gospe Fontaineuve in ji potožila svoje gorje. Dejala je, da ne strpi več tu. V Pariz mora.

"Oh," je zavzdihnila stara gospa, "morala si bom izmisliti spet novo pripovedko."

Charlesu je mati povedala, da je hudo obolela Lolina teta, ki jo je vzgajala — in da mora Lola vsaj za nekaj dni k njej v Pariz.

Dekle je odpotovalo v Pariz in se vrnilo šele čez teden dni. Ti dnevi za Charlesa niso imeli ne kraja ne konca. Hrepenel je po njej, ki jo je odkritosrečno vzljubil.

Lola se je za silo pobotala z Bobom. Za Charlesa je to pomnilo: stara teta je ozdravela.

V parku je Lola pripovedovala Charlesu zgodbo o teti in njeni bolezn. Toda nenadoma jo je Charles ustavil:

"Ni treba več laži, Lola. Vem, zakaj ste odpotovali tako obupan, in vem, zakaj ste se vrnili veseli in zadovoljni."

"Zakaj me žalite, Charles? Kdo vam je rekel, da lažem?" ga je užaljeno zavrnila Lola.

"Vaša lepota sama govori, Lola! Vaša mladost razodeva resnico. Vem, da ne bi mogli iz srca žrtvovati tega, kar ste žrtvovali meni v teh mesecih. Prestar sem za vas; pohabljen sem. Nikoli se nisem upal popolnoma verjeti, da vas veže notranja potreba name. Časih, samo časih sem upal . . . samo za trenutek."

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročni Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za eno leto nino. Ker pa člani že plačajo pri anasmentu \$1.20 za tednik, se je šteje k naročnin. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družbi ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrži. države in Kanado \$6.00	Za Ciceru in Chicago je..
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in.....
2 tednika in..... 8.60	2 tednika in.....
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in.....
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati vsoto lista Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih član družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča d

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrva slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLAN S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na želje tudi vse ustmena pojasnila

Maurice Duplaix:

LEPA LOLA

"Madame, ta vam bo všeč; prepričan sem!" je šepnil ravnatelj najimenitnejšega modnega salona stari gospe Fontaineuve na uho.

Na blesteče razsvetljenem odru se je gosposko sprehajala mlada, prekrasna gospodična, se elegantno in prikupno obračala, sločila hrbet, ponosno dvigala glavo in jo spet nagibala, ljubko se smejala in se časi zazrla sanjavo v daljavo. Z vsakim gibom je podčrtavala lepo linijo in kroj svoje večerne, svetlo modre toalete. Opazila je, da jo najboljša stranka, gospa Fontaineuve, pozorno ogleduje; hotela je za vsako ceno navdušiti staro damo za prekrasno obleko, ki jo je razkazovala.

Gospa Fontaineuve pa ni gledala lepote kroja, ni opazila velikega drzno urezanega izreza, ni videla nežne, samo označene vlečke; gospa Fontaineuve je gledala dekletovo krasno telo, skladnost njenih oblik, šopek njenih naravnih plavil las, ljubčovitost njenega smehljaja, milino njenih spominčasto modrih oči.

Lola je odšla z odra za njo so se vrstila druga dekleta, ki so

razkazovala lahke plašče, kožu-hovinaste kepe, pižame in prekrasno perilo.

Spet se je obrnila Lola, oblečena v temno modro pižamo. Gospe Fontaineuve se je utrnil blesk v očeh; zadovoljna je bila. Lola ji je ugajala.

Prodajalke so pristopile k sedecim damam, zapisovale naročila, hvalile kraj in žlahtnost svile, atlasa in kožuhočin. Modna revija je bila pri kraju.

Dekleta so stekla v oblačilnico, odložila težka svilnata oblačila in smuknila v svoje delovne halje.

Nenadoma so se sunkovito odprla vrata, neka prodajalka je pomolila glavo v sobo in zaklicala:

"Lola, ravnatelj vas kliče. Takoj se javite pri njem!"

Lola je zastal dih. Kaj bi rad ravnatelj? Videla je prej kako je zaupno šepetal gospe Fontaineuve nekaj na uho, le-ta jo je pa kar požirala s pogledi.

"Draga Lola," jo je nagovoril gospodar, "prevzel sem dolžnost; da vam sporočim ponudbo naše najboljše stranke, gospe Fontaineuve, ki vas bo prav gotovo zanimala."

"Prosim, nadaljujte!" je zmedeno, a previdno odvrnila lepa Lola.

"Gre za čudno, zraven pa romantično stvar. Gospa vas prosi, da storite dobro delo, delo usmiljenja."

Lola je bila čedalje bolj zmedena.

Ravnatelj je nadaljeval:

"Predvsem mi povejte, ali imate ljubimca? Gospa noče, da bi se njej na ljubo žrtvovali."

Dekletu je rdečica zalila obraz. Postavila se je kakor vojak. Ponosno je dejala:

"Da, fanta imam, pa Boba ne pustim za sto Fontaineuv. Čeprav nimam koristi od njega, ga ljubim, iskreno sem mu vdana. Tudi on me ljubi in če je ponudba gospe Fontaineuve taka, da moram žrtvovati svojo ljubezen, mi prosim prihranite nadaljnji pogovor."

"Počasi, ljuba Lola! Ne bo vam treba zapustiti ljubimca; sami boste izprevideli, ko končam. Bobu boste lahko dopovedali kako in kaj; saj bo videl, da boste opravljali le dobro delo, povrh si boste pa zaslužili še lepe denarce."

Lola je prisluhnila; zadeva jo je jela zanimati.

"Gospa Fontaineuve ima velikega sina, petdeset let mu je. V svetovni vojni je dobil strel v hrbtenico in je za vse življenje pohabljen. Razumite me prav, brila;